

РІШЕННЯ

Ради національної безпеки і оборони України

від 23 березня 2021 року

Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації

Розглянувши комплекс питань, пов'язаних із викликами та загрозами національній безпеці України в екологічній сфері, беручи до уваги високий рівень ризиків для природних екосистем та здоров'я населення, зумовлений значним забрудненням довкілля через техногенне навантаження, нераціональне використання природно-ресурсного потенціалу, значні обсяги накопичених в Україні відходів, загострення екологічних та техногенних проблем у районах, прилеглих до зони конфлікту на Донбасі, недостатній рівень адаптаційних можливостей галузей економіки, систем життєзабезпечення до негативних процесів зміни клімату, неналежний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища, єдиної державної системи захисту, Рада національної безпеки і оборони України **вирішила**:

1. Кабінету Міністрів України:

1) для забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження та посилення її бар'єрної функції:

а) невідкладно розробити та затвердити Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2021 – 2025 роки;

б) внести на розгляд Верховної Ради України:

у тримісячний строк проекти законів щодо:

екологічного страхування;

внесення змін до Закону України "Про охорону атмосферного повітря" стосовно запровадження обов'язкових автоматизованих систем контролю викидів забруднюючих речовин, визначення якості атмосферного повітря та оцінки впливу його забруднення на здоров'я та життєдіяльність населення;

внесення змін до законів України стосовно створення та забезпечення правового режиму зони спеціального промислового використання для спорудження та експлуатації об'єктів, призначених для поводження з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами;

актуалізації Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, затвердженої Законом України від 15 січня 2009 року № 886–VI;

внесення змін до Кримінального кодексу України стосовно посилення відповідальності за кримінальні правопорушення проти довкілля;

у шестимісячний строк проект закону щодо водовідведення стічних вод населених пунктів;

в) затвердити у тримісячний строк план заходів щодо поетапного зменшення обсягів скидання надлишків зворотних вод у річку Інгулець, поліпшення якості води у басейні зазначеної річки, Карачунівському водосховищі, водозаборі Інгулецької зрошувальної системи на період до 2025 року;

г) опрацювати у тримісячний строк питання стосовно:

вдосконалення економічного механізму фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

створення із залученням міжнародних організацій інтегрованої системи поводження з радіоактивними відходами в контексті зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему;

визначення пріоритетів формування національної екологічної мережі у Генеральній схемі планування території України;

запровадження сучасних методів очищення (демінералізації) шахтних вод;

г) підготувати та затвердити у шестимісячний строк:

водну стратегію України на період до 2050 року;

стратегію поводження з матеріалами, обладнанням і відходами нафтогазовидобувної промисловості, забрудненими радіонуклідами природного походження;

д) забезпечити розробку та затвердження у тримісячний строк:

правил охорони підземних вод;

методики визначення зон, вразливих до нітратного забруднення;

ж) забезпечити підготовку та опублікування щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні;

з) забезпечити розробку та затвердження у шестимісячний строк методичних рекомендацій з оцінки ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря;

2) для ресурсозбереження, забезпечення збалансованого природокористування, охорони природних екосистем, зокрема лісових, підтримки їх цілісності та функцій життєзабезпечення:

а) внести у тримісячний строк на розгляд Верховної Ради України проекти законів щодо:

внесення змін до статті 62 Кодексу України про надра стосовно проведення розрахунку розміру збитків, завданих державі внаслідок порушення законодавства про надра;

внесення змін до Кримінального кодексу України стосовно встановлення кримінальної відповідальності за незаконний видобуток корисних копалин місцевого значення;

внесення змін до Закону України "Про курорти" стосовно забезпечення охорони та відновлення екосистем, пов'язаних із водою;

збереження ґрунтів та охорони їх родючості;

внесення змін до законів України стосовно посилення відповідальності суб'єктів господарювання за буріння та використання свердловин без відповідних дозвільних документів, а також за незабезпечення належного ліквідаційного санітарно-технічного тампонажу свердловин після припинення їх експлуатації;

внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення стосовно надання працівникам відомчої, місцевої пожежної охорони, членам добровільних пожежних дружин (команд), протипожежним об'єднанням громадян, уповноваженим посадовим особам сільських, селищних, міських рад повноважень щодо складання адміністративних протоколів за спалювання сухої рослинності; передбачення відповідальності громадян за заїзд до лісових масивів на транспортних засобах під час дії заборони такого заїзду; введення адміністративної відповідальності за використання громадянами поблизу лісових масивів та інших об'єктів підвищеної небезпеки повітряних куль, а також інших пристроїв, підйом яких на висоту здійснюється за допомогою відкритого вогню;

б) розробити та затвердити у тримісячний строк:

порядок використання коштів, отриманих від реалізації користувачам мисливських угідь ліцензій на добування мисливських тварин, а також за видачу посвідчень мисливця та щорічних контрольних карток обліку добутої дичини та порушень правил полювання;

критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від упровадження господарської діяльності у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів і визначається періодичність проведення планових заходів державного контролю за додержанням нормативно-правових актів щодо ведення лісового господарства;

в) розробити та затвердити у шестимісячний строк:

морську природоохоронну стратегію України, спрямовану на імплементацію Директиви 2008/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 червня 2008 року, що встановлює рамки діяльності Співтовариства у сфері політики з морського середовища;

концепцію державної програми використання та охорони земель;

державну стратегію управління лісами України до 2035 року; порядок організації охорони і захисту лісів;

основні засади (стратегію) державної політики у сфері лісових відносин;

г) забезпечити розробку та затвердження у тримісячний строк:

нормативів мінімально необхідної захисної лісистості для природно-кліматичних зон України;

порядку ведення державними лісовпорядними організаціями лісовпорядкування;

г) забезпечити створення у шестимісячний строк відкритого електронного державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

д) забезпечити вжиття у шестимісячний строк заходів щодо:

проведення суцільних ґрунтових обстежень земель України;

врегулювання питань виділення земель для виведення деградованих та ерозійно небезпечних угідь з ріллі, їх заліснення, заповідання; відновлення торфовищ, водно-болотних, лучних, степових та інших цінних природних екосистем;

досягнення нейтрального рівня деградації земель за напрямками: підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах, відновлення і стале використання торфовищ, а також відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель;

3) для впровадження сталої системи управління відходами та небезпечними хімічними речовинами:

а) забезпечити супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України "Про управління відходами" (реєстраційний № 2207-1-д);

б) внести у шестимісячний строк на розгляд Верховної Ради України проект закону щодо внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України стосовно посилення відповідальності за порушення законодавства у сфері управління відходами;

в) внести у шестимісячний строк після набрання чинності Законом України "Про управління відходами" на розгляд Верховної Ради України проекти законів про:

відходи видобувної промисловості;

упаковку та відходи упаковки;

г) опрацювати у тримісячний строк питання щодо запровадження та використання економічних інструментів для стимулювання створення об'єктів інфраструктури з оброблення відходів;

г) вжити у 2021 році заходів щодо утворення інформаційного центру для збирання, оброблення, аналізу та поширення інформації про управління відходами;

4) для розв'язання екологічних проблем, відновлення та збереження навколишнього природного середовища Донбасу:

а) розробити та затвердити у тримісячний строк концепцію стабілізації екологічної ситуації та забезпечення екологічної безпеки на території Донецької та Луганської областей;

б) забезпечити вжиття у 2021 році заходів щодо залучення міжнародних організацій до моніторингу стану навколишнього природного середовища і додержання вимог екологічної безпеки на тимчасово окупованих територіях України;

5) для протидії зміні клімату та адаптації до неї:

а) внести у шестимісячний строк на розгляд Верховної Ради України проект закону щодо стратегії низьковуглецевого розвитку України на період до 2050 року;

б) розробити та затвердити у шестимісячний строк:

концепцію державної науково-технічної програми у сфері зміни клімату;

національний план з енергетики та зміни клімату на період до 2030 року;

національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року;

національний план дій з розвитку відновлювальної енергетики на період до 2030 року;

в) забезпечити розробку та затвердження у шестимісячний строк:

порядку ведення Єдиного реєстру з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів;

порядку державної реєстрації установок в Єдиному реєстрі з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів;

типових форм стандартного та спрощеного плану моніторингу, звіту про вдосконалення та звіту оператора (юридичної або фізичної особи – підприємця, який здійснює технічну експлуатацію установки, що перебуває в її власності або користуванні), а також вимоги до їх заповнення;

б) для створення ефективної системи державного моніторингу навколишнього природного середовища з використанням технологій дистанційного зондування Землі, контролю космічного простору, геофізичних, геоінформаційних технологій:

а) розробити та затвердити у тримісячний строк:

стратегію розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року;

стратегію інтегрованої автоматизованої системи радіаційного моніторингу;

концепцію державної цільової екологічної програми моніторингу довкілля України;

порядок проведення моніторингу радону в Україні та нотифікації про радіаційні ризики;

положення про регіональні центри моніторингу довкілля;

б) внести у шестимісячний строк на розгляд Верховної Ради України проекти законів щодо:

державної системи моніторингу довкілля, передбачивши, зокрема, положення стосовно відповідальності за організацію та функціонування системи в режимах повсякденного функціонування, підвищеної готовності, реагування на аварійні ситуації, відстеження у відновлювальний (реабілітаційний) період, а також інформаційну взаємодію всіх ланок системи та на всіх рівнях її управління;

національного реєстру викидів і перенесення забруднювачів;

в) забезпечити у місячний строк впровадження в експлуатацію спеціалізованого порталу цифрових природоохоронних і природно-ресурсних послуг;

7) для вдосконалення системи біологічної безпеки та біологічного захисту:

а) внести у тримісячний строк на розгляд Верховної Ради України проект закону про біологічну безпеку та біологічний захист;

б) розробити та затвердити у тримісячний строк:

зміни в додаток 1 до Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 року № 11, щодо внесення до функціональних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту, що створюються Міністерством охорони здоров'я України, функціональної підсистеми забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;

порядок взаємодії, координації й оперативного реагування заінтересованих центральних та місцевих органів виконавчої влади у разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з біологічними патогенними агентами, а також з метою здійснення заходів із забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту у сфері охорони здоров'я;

порядок одержання дозволу на виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію отруйних речовин, зокрема продуктів біотехнології та інших біологічних агентів;

порядок функціонування спеціалізованих мобільних бригад для надання оперативної організаційно-методичної допомоги у разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з біологічними загрозами;

в) розробити та затвердити у шестимісячний строк:

порядок проведення оцінки біологічних ризиків і управління ними;

порядок обліку, зберігання, видачі, транспортування, знешкодження, ввезення в Україну та вивезення за її межі штамів мікроорганізмів, токсинів і отрут тваринного та рослинного походження;

перелік пріоритетних біологічних патогенних агентів;

г) забезпечити розробку та затвердження у тримісячний строк:

порядку проведення навчань з питань біологічної безпеки та біологічного захисту;

порядку інформування населення з питань біологічної безпеки і біологічного захисту;

г) забезпечити вжиття у тримісячний строк заходів щодо впровадження електронної системи здійснення контролю за біологічними патогенними агентами з функцією реєстрації аварій у лабораторіях мікробіологічного профілю всіх юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правової форми та фізичних осіб – підприємців, які працюють з біологічними патогенними агентами.

2. Місцевим органам виконавчої влади:

1) забезпечити у 2021 році здійснення протипаводкових, берегоукріплювальних, протиселевих і протизсувних заходів, заходів із захисту територій від підтоплення;

2) вжити у 2021 році заходів щодо:

а) проведення робіт з консервації деградованих, техногенно забруднених та малопродуктивних земель, рекультивації порушених земель;

б) розроблення та затвердження регіональних та місцевих схем формування екологічної мережі;

3) забезпечити протягом 2021 року:

а) проведення разом з Державною службою геології та надр України інвентаризації місць видалення відходів видобувної промисловості в області в результаті діяльності підприємств вугільної, гірничо-металургійної, будівельної промисловості;

б) затвердження регіональних планів управління відходами.

3. Скасувати:

рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 квітня 2013 року "Про стан виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 лютого 2009 року "Про стан безпеки водних ресурсів держави та забезпечення населення якісною питною водою в населених пунктах України", введене в дію Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 350;

рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 квітня 2013 року "Про комплекс заходів щодо вдосконалення проведення моніторингу довкілля та державного регулювання у сфері поводження з відходами в Україні", введене в дію Указом Президента України від 18 жовтня 2013 року № 572.

4. Запропонувати Президентові України визнати такими, що втратили чинність:

Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 350 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 квітня 2013 року

"Про стан виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 лютого 2009 року "Про стан безпеки водних ресурсів держави та забезпечення населення якісною питною водою в населених пунктах України";

Указ Президента України від 18 жовтня 2013 року № 572 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 квітня 2013 року

"Про комплекс заходів щодо вдосконалення проведення моніторингу довкілля та державного регулювання у сфері поводження з відходами в Україні".

Секретар Ради національної безпеки і оборони України О.ДАНІЛОВ